

УДК 81'42:82-1.0

МОСКВИЧОВА Оксана – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її викладання, Херсонський державний університет, вул. Університетська, 27, Херсон, 73000, Україна (oksana20121980@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7678-5834>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.152342>

ЕМЕРГЕНТНІ КОГНІТИВНІ СТРУКТУРИ В ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ У СВІТЛІ ТЕОРІЇ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МЕНТАЛЬНИХ ПРОСТОРІВ

***Анотація.** Статтю присвячено дослідженню специфіки відтворення дійсності в поетичній моделі світу, якою вона постає в британських поетичних текстах шляхом лінгвопоетичного аналізу лексико-семантичних тропів як вербальних засобів актуалізації когнітивних процесів формування поетичної моделі світу, а також виявленню аксіологічно забарвлених глибинних смислів, специфічних для когнітивного стилю поетів британського романтизму, модернізму й постмодернізму шляхом лінгвокогнітивного і поетико-когнітивного аналізу визначеної тропеїки, що передбачає застосування когнітивно-дискурсивних стратегій інтерпретації смислу поетичної моделі світу, а саме: реконструкцію аксіологічно навантажених художніх концептів як складників поетичної моделі світу, моделювання концептуальних тропів як когнітивного підґрунтя формування поетичної моделі світу та конструювання концептуальних блендів як емергентних когнітивних структур втіленого розуміння в поезії британського романтизму, модернізму й постмодернізму.*

***Ключові слова:** емергентні когнітивні структури, теорія ментальних просторів, концептуальні тропи, концептуальні схеми, лінгвокогнітивна операція мапування, лінгвокогнітивні процедури, когнітивний процес.*

Постановка проблеми. Лінгвокогнітивна природа поетичної моделі світу, втілена у концептуальних тропях, зумовлює застосування лінгвокогнітивних механізмів декодування смислу поетичної моделі світу, що передбачає реконструкцію художніх концептів і визначення серед них ключових для осмислення поетичного світобачення; моделювання концептуальних тропів і конструювання концептуальних блендів як емергентних когнітивних структур втіленого розуміння в поезії британського романтизму, модернізму й постмодернізму.

Актуальність статті визначається її відповідністю загальним спрямуванням сучасної лінгвістики на вивчення зв'язку між мовою, мисленням і культурою, на розробку способів експлікації концептуального змісту поетичних текстів для реконструкції світобачення поетів шляхом конструювання й деко-

дування поетичної моделі світу. Стаття актуальна у світлі тенденцій сучасних поліпарадигмальних досліджень, оскільки є узагальненням і систематизацією трьох лінгвістичних парадигм (лінгвопоетичної, лінгвокогнітивної і поетико-когнітивної), спрямованих на побудову поетичної моделі світу як конструкта, у якому втілено глибинний зміст поетичних текстів у різні культурно-історичні періоди. Актуальність дослідження обумовлена лінгвокогнітивною природою поетичної моделі світу, що зумовлює дію лінгвокогнітивних механізмів декодування її змісту в динаміці історичного розвитку поетичної творчості певної етнокультурної спільноти.

Аналіз досліджень. У світлі української школи когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики еталонною постає мережа виникнення емергентних когнітивних структур у ракурсі теорії ментальних просторів, згідно з якою ментальні простори структуровано тими сутностями, котрі належать до різних царин словесного поетичного образу і співвідносяться між собою за допомогою мапування [1, 252–264].

Як відомо, мережа ментальних просторів є чотирьохпросторовою, тобто структурованою «вхідним простором 1», «вхідним простором 2», «родовим простором», «інтегративним простором» [5; 6; 7]. Кількість складників мережі ментальних просторів може варіюватись до трьохпросторової і, як результат, виникає емергентна когнітивна структура, котра сприяє виникненню нових значень словесного поетичного образу за допомогою лінгвокогнітивних операцій та лінгвокогнітивних процедур [1, 252–264]. У теорії словесного поетичного образу до «вхідного простору 1» і до «вхідного простору 2» входять ті сутності царини джерела та царини мети, котрі набувають словесного втілення у тканині поетичного тексту або не набувають словесного втілення, тобто ідентифікуються у вірші шляхом розпакування структур знання за асоціацією. Інтегративний простір структурований шляхом поєднання або концептуальної інтеграції (blending) складників обох вхідних просторів і визначення їх ролей. В інтегрованому просторі виникає емергентна когнітивна структура, котра набуває трансформації за допомогою застосування лінгвокогнітивних процедур. Міжпросторовий зв'язок між складниками ментальних просторів позначено за допомогою просторових конекторів, тобто різних ліній. Суцільні лінії символізують мапування з сутності царини джерела на сутність царини мети. Дуги окреслюють взаємозв'язок між тими сутностями, котрі комбінуються між собою. Пунктирна лінія об'єднує ті сутності, котрі виконують спільну функцію й однакові ролі. Інтегрований простір або бленд постає за позиченням структур знання з різних ментальних просторів, котрі можуть бути імпліцитними в поетичному тексті та у словесному поетичному образі. Поліпросторовість ментальних просторів доповнена родовим простором, в якому інтегровані архетипні концептуальні схеми [1, 252–264]. Графічно унаочнено реконструкцію ментальних просторів словесного поетичного образу (див. рис. 1):

Завдання статті обумовлене метою декодувати смисл поетичної моделі світу шляхом реконструкції та систематизації художніх концептів поетичної моделі світу, моделювання концептуальних блендів як емергентних когнітивних структур втіленого розуміння в результаті концептуальної інтеграції ментальних просторів.

Виклад основного матеріалу. Не зважаючи на еталонність запропонованої узагальненої схеми мережі ментальних просторів у теорії словесного поетичного образу вітчизняної школи когнітивної лінгвістики та когнітивної поезики, відкритим залишається питання стосовно ролі лінгвокогнітивних операцій та лінгвокогнітивних процедур, що графічно не окреслені у запропонованій схемі, а лінії не дають чіткої інформації щодо вказаного факту. Вважаємо, що родовий простір може бути структурований не тільки архетипними концептуальними схемами, які в джерелі дослідження окреслено метафоричними концептуальними схемами [1, 252–264], а й схемами концептуальних метафор, концептуальних метонімій та концептуальних оксиморонів. У наведених моделях мережі ментальних просторів простежуються ідентичні зв'язки між сутностями просторів, тобто вони віддзеркалюють одна одну, що уможливорює мапування [1, 252–264]. Суцільні лінії між обома вхідними просторами у такому потрактуванні мережі ментальних просторів могли б вказати на лінгвокогнітивну операцію мапування, проте у концепції корифеїв когнітивної лінгвістики мапування графічно зображено стрілками, а не суцільними лініями [5; 8; 9; 10; 11; 12; 13]. Зазначимо, що у запропонованій реконструкції ментальних просторів бракує позначення лінгвокогнітивних процедур, оскільки в згаданій інтерпретації мережі ментальних просторів їх місце чітко не зображено, хоч у поясненні до графічних мереж вказано, що складність словесного поетичного образу обумовлена його концептуальною й семантико-стилістичною структурою, а інтерпретація його змісту вимагає розкриття механізмів його формування й осмислення шляхом залучення різноманітних лінгвокогнітивних операцій і когнітивних процедур [1, 252–264].

Іншого втілення набуває теорія ментальних просторів у дослідженні проблематики художньої реалізації емоцій та емоційного резонансу в художньому сприйнятті за допомогою когнітивно-поетологічного аналізу задля висвітлення прихованих текстових смислів. Так, побудовано мережу концептуальної інтеграції шляхом поєднання різного або непослудуваного, шляхом злиття або компресії та породження нового/неадитивного/емерджентного значення чи створення нового артефакту. Зазначено, що з позиції когнітивно-поетологічного аналізу смислового домінанта тексту розкривається при побудові мережі ментальних просторів, яка охоплює не лише образність твору, а й його композицію, окреслюючись відповідно як дзеркальна. Дзеркальну мережу (*mirror network*) потрактовано як інтеграційну сітку, у якій всі задіяні ментальні простори структуровано за однаковим фреймом, а вхідні простори за своєю топологічною організацією нібито віддзеркалюють один одне. Дзеркальність здатна пронизувати всі рівні тексту: лексичний, образно-символічний,

композиційно-змістовий, оповідний, сюжетний. Не відбудовуючи дзеркальну мережу концептуальної інтеграції, зазначимо, що сутність її обумовлена ментальною репродукцією переживання сенсорних сприйнятів героїв художнього тексту, їхніх емоцій та почуттів. Підґрунтя вказаної мережі становить емпатія як механізм читання думок героїв художнього тексту, втілена на образно-символічному й композиційному просторах тексту [2].

У контексті статті актуальним постає звернення до першоджерела теорії концептуальної інтеграції ментальних просторів з метою чіткого окреслення ролі лінгвокогнітивних операцій та лінгвокогнітивних процедур у вказаній мережі, а також з метою з'ясування особливостей мережі ментальних просторів такого концептуального тропу, як концептуальна метаморфоза.

Згідно з науковим надбанням американської школи когнітивної лінгвістики, теорія ментальних просторів пов'язана зі значенням лексичних одиниць, завдяки яким постає можливою реконструкція концептуальних метафор, та з лінгвокогнітивною операцією мапування між складниками концептуальної царини джерела та концептуальної царини мети. Так, ментальний простір визначено як структуру, що виникає у процесі сприйняття людиною інформації і в результаті когнітивної діяльності особистості. Ментальні простори сприяють запакуванню отриманих людиною знань у концепти [5, 368], позаяк вони є суто концептуальними і містять інформацію лінгвістичного, прагматичного й культурологічного характеру. Ментальні простори ґрунтуються на мапуванні між складовими просторами й здатні збагачувати семантику мови. Когнітивна діяльність людини уможливорює будівництво ментальних просторів, складниками яких постають концептуальні домени, вербалізовані в дискурсі, пов'язані за допомогою конекторів. Зауважимо, що в такому потрактуванні домена він постає концептуальною сутністю, на його фоні можлива ідентифікація концептів [14, 252].

Інтеграція лінгвокогнітивних механізмів, властивих концептуальним метафорам, уможливила розроблення теорії концептуальної інтеграції ментальних просторів, завдяки якій виникають нові емергентні значення та когнітивні структури. Доведено, що простори мережі ментальних просторів є концептуальними сутностями, позаяк ґрунтуються на теорії концептуальної метафори. Відповідно, родовий простір у мережі ментальних просторів поєднує обидва вхідні простори й містить ту інформацію, яка об'єднує перший вхідний простір та другий вхідний простір [5].

У нашому розумінні тією інформацією, що об'єднує «вхідний простір 1» та «вхідний простір 2» є концептуальні схеми концептуальних тропів, а саме: SOMETHING IS SOMETHING (ЩОСЬ Є ЩОСЬ), SOMETHING STANDS FOR SOMETHING (ЩОСЬ СТОЇТЬ ЗАМІСТЬ ЧОГОСЬ), SOMETHING IS NOT SOMETHING (ЩОСЬ НЕ Є ЩОСЬ). Зазначені концептуальні схеми можуть бути архетипними та базовими. Лінгвокогнітивні операції мапування у тріаді «родовий простір – вхідний простір 1 – вхідний простір 2» залучаються задля проєкції родового простору на складові елементи вхідних просторів, під-

тверджуючи в такий спосіб концептуальність обох. Інтегративний простір, або бленд, містить нову емергентну структуру з інформацією, якої немає у «вхідному просторі 1» та у «вхідному просторі 2». Ця структура вбирає інформацію, властиву обом вхідним просторам, і забезпечує формування нової когнітивної емергентної структури, ідентифікація якої, на наш погляд, можлива за допомогою лінгвокогнітивних процедур, задіяних з метою встановлення відповідності емергентної когнітивної структури архетипним чи базовим концептуальним схемам [5, 400–405].

Графічно узагальнимо сутність чотирьохпросторової мережі ментальних просторів з урахуванням лінгвокогнітивних операцій та лінгвокогнітивних процедур (див. рис. 2).

Здійснений критичний огляд теорії ментальних просторів у визначеннях як американської, так і української шкіл когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики дає змогу уточнити її сутність. Спираючись на постулат теорії концептуальної метафори як підґрунтя для виокремлення мережі ментальних просторів, вважаємо, що у «вхідному просторі 1» слід зазначити сутності царини джерела не тільки концептуальної метафори, а й концептуальної метонімії й концептуального оксиморона. Теорія ментальних просторів базується на гіпотезі стосовно виникнення емергентних значень, згідно з якою між обома вхідними просторами відбувається семантична кореляція [5].

У школі вітчизняної когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики доведено, що у вхідних просторах за асоціацією виникають семантичні кореляції до експліцитних словесних поетичних образів, ідентифікація яких можлива завдяки розпакуванню структур знання [1]. Проте в оригіналі теорії ментальних просторів семантична кореляція між складниками вхідних просторів відбувається не в кожному з них, а окремо між складниками «вхідного простору 1» та «вхідного простору 2» [5].

Саме тому вважаємо доцільним зобразити лексичні одиниці, за допомогою яких постає можливим реконструювати царину джерела концептуальної метафори або сутності концептуальної метонімії та концептуального оксиморона у «вхідному просторі 1». Зазначені лексичні одиниці позначаємо літерами «А» та «В» у графічній репрезентації мережі ментальних просторів (див. рис. 2.). Відповідно ті лексичні одиниці, що виникають в уяві особистості при сприйнятті тексту за асоціацією чи за суміжністю і постають елементами когнітивної царини мети концептуальної метафори або іншою сутністю концептуальної метонімії чи концептуального оксиморона, необхідно розташувати у «вхідному просторі 2» («А₁» та «В₁» (див. рис. 2)).

Висловлену гіпотезу підтверджуємо постулатом американської школи когнітивної лінгвістики стосовно проєкції родового простору на вхідні простори [5]. Спираємось також на реконструкцію в родовому просторі архетип-

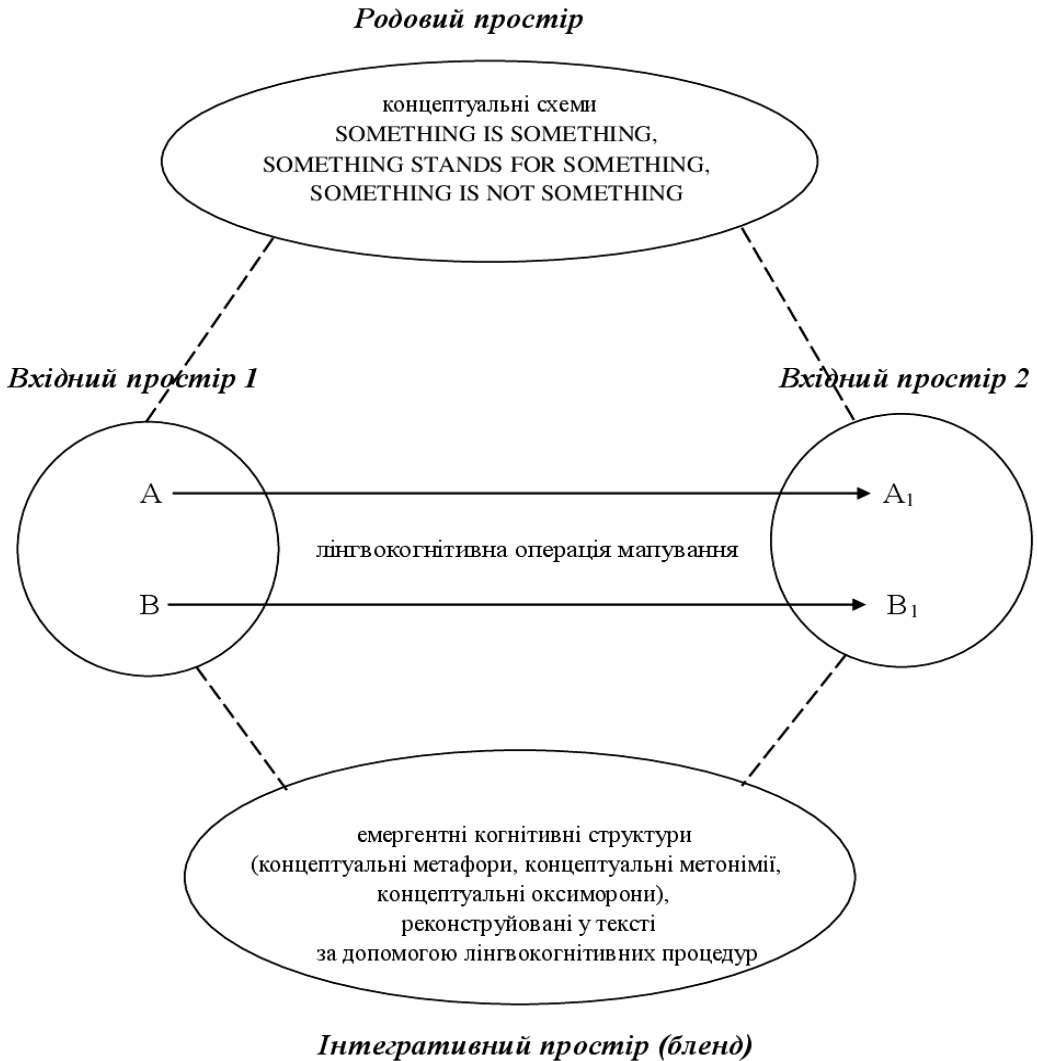

Рис. 2 Чотирьохпросторова мережа ментальних просторів із залученням лінгвокогнітивної операції мапування та лінгвокогнітивних процедур

них концептуальних схем українською школою когнітивної лінгвістики й власним припущенням стосовно можливості реконструкції концептуальних тропів у родовому просторі. Лінгвокогнітивну операцію мапування позначаємо стрілками, на відміну від суцільних ліній, позаяк саме так графічно зображено мапування при визначенні його сутності американською школою когнітивної лінгвістики [5; 8; 9; 10; 11; 12; 13].

Емергентні когнітивні структури, реконструйовані в бленді, розуміємо як такі, що виникають у результаті інтерпретації як прозового, так і поетичного текстів. Саме в інтегративному просторі, або бленді, актуальними постають лінгвокогнітивні процедури, оскільки завдяки їм постає можливим вста-

новити відповідність емергентних когнітивних структур архетипним чи базовим концептуальним схемам концептуальних тропів.

Дослідження такого концептуального тропа, як метаморфоза залишило поза увагою встановлення мережі ментальних просторів. Спираючись на поліпросторовість зазначеної мережі, на можливість структурувати мережу ментальних просторів не тільки чотирма складовими просторами, а й більшою їх кількістю [5], пропонуємо розробку мережі ментальних просторів концептуальної метаморфози.

Як зазначалося, родовий простір мережі ментальних просторів містить архетипні та базові концептуальні схеми. У випадку з концептуальною метаморфозою в родовому просторі важливо зазначити концептуальну схему SOMETHING TURNS INTO ANOTHER UNDER THE INFLUENCE OF C (A CAUSER) (ЩОСЬ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НА ІНШЕ ПІД ВПЛИВОМ ДІЇ КАУЗАТОРА).

Лексичні одиниці, що постають елементами перетворювального, зобразимо у «вхідному просторі 1», а лексичні одиниці на позначення елементів перетвореного розташуємо у «вхідному просторі 2». Проекцію концептуальної схеми родового простору на складники концептуальної метаморфози зобразимо пунктирними лініями.

Наполягаємо, що когнітивним механізмом формування метаморфози у поетичному тексті постає не мапування, а металептичний когнітивний процес, що являє собою трансформацію або заміну ознак і властивостей онтологічно різних сутностей з одного семантичного поля в інше, хоч синтаксичне конструктивно-творче мапування здатне упорядкувати синтаксичні відношення між елементами метаморфози як тропеїчної синтактико-стилістичної фігури [3; 4].

Уважаємо більш точним ідентифікувати саме металептичний когнітивний процес при трансформації перетворювального на перетворене, позаяк мапування є проекцією значення одних мовних одиниць на інші або проекцією протилежних, але онтологічно споріднених ознак та властивостей [1, 169; 4, 46–47].

Не зважаючи на те, що у статті мапування позначаємо стрілкою, металептичний когнітивний процес теж зобразимо в такий спосіб, оскільки саме так графічно репрезентовано метаморфозу. Мережу ментальних просторів концептуальної метаморфози доповнимо трьома інтегративними просторами, бо в каузаторі, перетворювальному та перетвореному, можлива реконструкція базових або архетипних концептуальних метафор та концептуальних метонімій з урахуванням лінгвокогнітивних процедур. Додатковим четвертим блендом постає та емергентна структура, в якій розташовані реконструйовані схеми концептуальних метаморфоз у різних поетичних текстах. Лінгвокогнітивні процедури постають доречними лише в тих інтегративних просторах, в яких експліковано концептуальні метафори й концептуальні метонімії, оскільки світова когнітивна лінгвістика багата на реконструйовані базові й архетипні концептуальні метафори й концептуальні метонімії. Лінгвокогнітивні процедури уможливають зіставлення виявлених концептуальних метафор та концепту-

альних метонімій з архетипними та базовими. Графічно проілюструємо висловлену гіпотезу мережі ментальних просторів концептуальної метаморфози в такий спосіб (див. рис. 3):

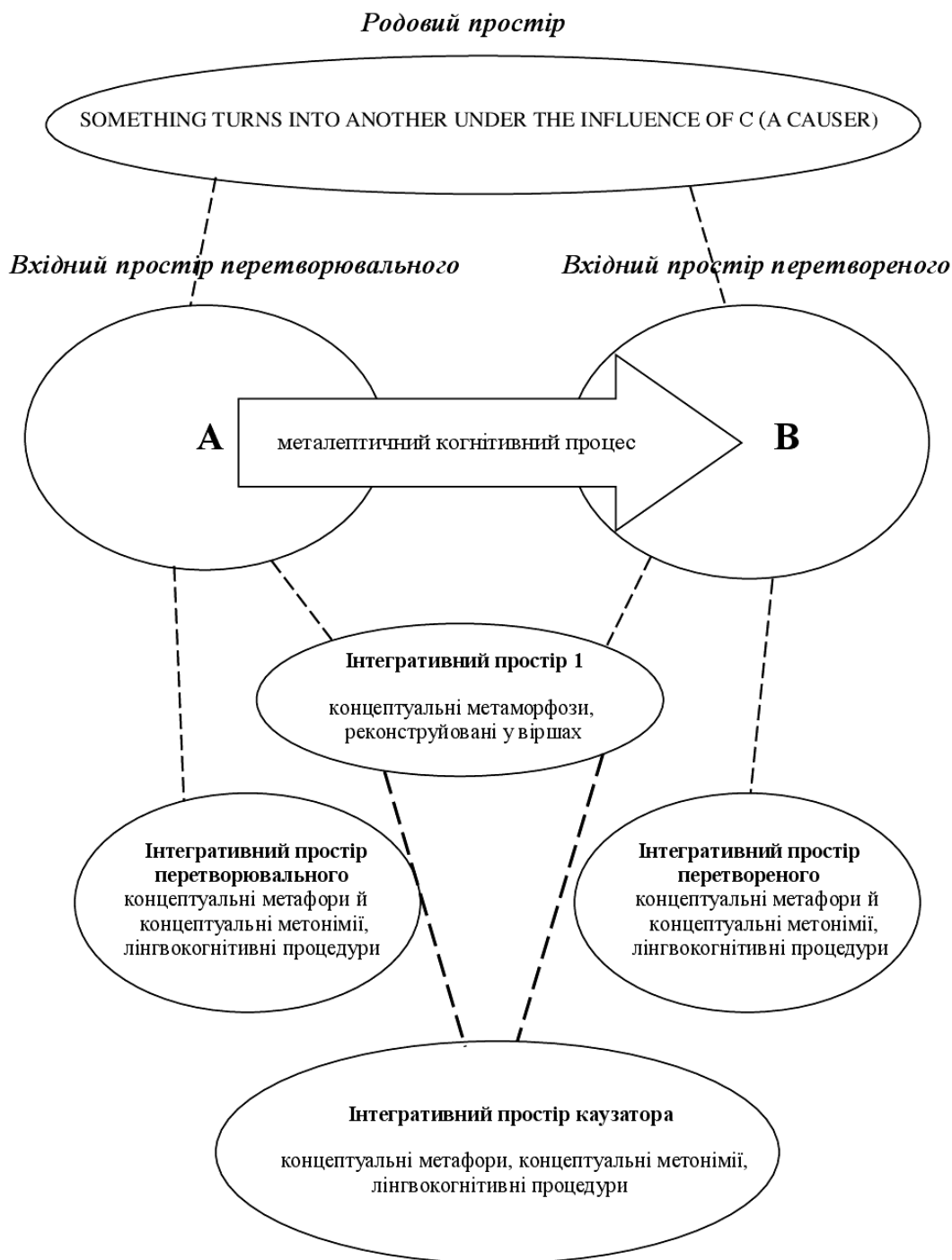

Рис. 3 Мережа ментальних просторів концептуальної метаморфози

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Висновуємо, що висвітлення теорії ментальних просторів та виникнення емергентних когнітивних структур потребувало уточнення відповідно до першоджерел когнітивної лінгвістики. Релевантність запропонованої мережі українською школою когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики обґрунтована теорією словесного поетичного образу і розвинута у подальших наукових дослідженнях. Запропоноване бачення мережі ментальних просторів потребуватиме доказу та подальшого вивчення на основі конструювання поетичної моделі світу, лінгвокогнітивних механізмів її формування й декодування на матеріалі британських поетичних текстів XIX–XXI століть. Зазначена гіпотеза структурування мережі ментальних просторів концептуальних тропів складатиме концептуальний складник поетичної моделі світу з урахуванням лінгвокогнітивних механізмів її формування й декодування.

Література

1. Белехова Л.І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.04 / Л.І. Белехова. – К., 2002. – 476 с.
2. Воробйова О.П. Евристика модерністського дискурсу у когнітивно-поетологічному висвітленні (на матеріалі оповідань Верджинії Вульф) / Ольга Петрівна Воробйова // Вісник КНЛУ. Серія Філологія. – 2009. – Т. 12, № 1. – С. 31–43.
3. Москвичова О.А. Метаморфоза у віршованих текстах англійської поезії XIX–XX століть: лінгвосеміотичний та лінгвокогнітивний аспекти : дис. ... кан. філол. наук : 10.02.04 / Оксана Анатоліївна Москвичова. – Херсон, 2014. – 263 с.
4. Москвичова О.А. Еволюція метаморфози в англійському поетичному мисленні : монографія / Оксана Анатоліївна Москвичова. – Херсон : Айлант, 2015. – 220 с.
5. Evans V. Cognitive linguistics. An Introduction / V. Evans, M. Green. – Edinburgh : Edinburgh University Press, 2016. – 851 p.
6. Fauconnier G. Mappings in Thought and Language / Gilles Fauconnier. – San Diego : University of California, 2013. – 214 p.
7. Fauconnier G. The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities / G. Fauconnier, M. Turner. – New York : Basic Books, 2014. – 30 p.
8. Kövecses Z. Metaphor: A Practical Introduction / Zoltan Kövecses. – Oxford : Oxford University Press, 2002. – 303 p.
9. Kövecses Z. Metaphor and Emotion. Language, Culture, and Body in Human Feeling / Zoltan Kövecses. – Cambridge : Cambridge University Press, 2004. – 242 p.
10. Lakoff G. More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago : University of Chicago Press, 2009. – 243 p.
11. Lakoff G. Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind / George Lakoff. – Chicago : University of Chicago Press, 2011. – 632 p.
12. Lakoff G. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago : Chicago University Press, 2014. – 276 p.
13. Lakoff G. Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and Its Challenge to Western Thought / G. Lakoff, M. Johnson. – New York : Basic Books, 2015. – 640 p.
14. Langacker R.W. Foundations of Cognitive Grammar / Ronald W. Langacker. – California : Stanford University Press, 1987. – 521 p.

References

1. Bieliekhova, L. (2002). *Obraznyi prostir amerykanskoï poezii: linhvokohnityvnyi aspekt [Image space of the American poetry: linguistic and cognitive aspect]*. (Doctor's thesis). Kyiv [in Ukrainian].
2. Vorobiova, O. (2009). Evrystyka modernistskoho dyskursu u kohnityvno-poetolohichnomu vysvitleni [Evristics of the modernist's discourse in the cognitive and poetological outlook]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Seriiia Filolohiia – Bulletin of the Kiev National Linguistic University. Philology Series, 1* (12), 31–43 [in Ukrainian].
3. Moskvychova, O. (2014). *Metamorfoza u virshovanykh tekstakh anhliiskoi poezii XIX–XX stolit: linhvosemiotychnyi ta linhvokohnityvnyi aspekty [Metamorphosis in the English poetry of the XIX–XXth centuries: linguistic, cognitive and semiotic aspects]*. (Candidate's thesis). Kherson [in Ukrainian].
4. Moskvychova, O. (2015). *Evolutsiia metamorfozy v anhliiskomu poetychnomu myslenni [Evolution of metamorphosis in the English poetry]*. Kherson: Ailant [in Ukrainian].
5. Evans, V., & Green, M. (2016). *Cognitive linguistics. An Introduction*. Edinburg: Edinburg University Press.
6. Fauconnier, G. (2013). *Mappings in Thought and Language*. San Diego: University of California.
7. Fauconnier, G., & Turner, M. (2014). *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.
8. Kövecses, Z. (2002). *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
9. Kövecses, Z. (2004). *Metaphor and Emotion. Language, Culture, and Body in Human Feeling*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Lakoff, G., & Johnson, M. (2009). *More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago: University of Chicago Press.
11. Lakoff, G. (2011). *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind*. Chicago: University of Chicago Press.
12. Lakoff, G., & Johnson, M. (2014). *Metaphors We Live By*. Chicago: Chicago University Press.
13. Lakoff, G., & Johnson, M. (2015). *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and Its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books.
14. Langacker, R.W. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar*. California: Stanford University Press.

MOSKVYCHOVA Oksana – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of English Language and Methods of Teaching, Kherson State University, 27, Universitetska Str., Kherson, 73000, Ukraine (oksana20121980@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7678-5834>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.152342>

EMERGENT COGNITIVE STRUCTURES IN THE POETICAL TEXT IN THE CONTEXT OF THE MENTAL SPACES THEORY

Abstract. *The article is dedicated to the embodiment of reality in the poetic picture of the world of the British poetry of the XIX–XXI centuries by means of the linguistic and poetic analysis of tropes as the way to actualize cognitive processes of the formation of the picture of the world. Conceptual tropes are analyzed from the position of the mental spaces theory as emergent cognitive structures. By means of linguistic, poetic and cognitive analysis is investigated the cognitive style of poets of the British romantic, modern and post-modern periods. From the position of cognitive linguistics and cognitive poetics poetry is analyzed in the article as the embodiment in the poetical work of the result of cognition of a poet and his interpretation of reality from the position of his physical, social and cultural experience. In cognitive poetics is accentuated the viewpoint of the researches of poetry on the metaphorical human's cognition and the possibility to conceptualize reality by a human on the basis of corporal experience. In the reconstruction of the poetical model of the world of the British poetical texts of the XIX–XXI centuries is accentuated on the notion of poetry and poetic texts, on the reflection of reality in poetry, on esthetic aspect of poetry and on linguistic and communicative peculiarities of poetry. The article is topical as the generalization of linguistic, poetic and cognitive paradigms aimed at the construction of the model of the world of different cultural and historic periods. The aim and the results of investigation are determined by the specification of the poetical viewpoint embodied in the British poetry of romantic, modern and post-modern periods. As the result of investigation of the emergent cognitive structures in the poetical text in the aspect of the mental spaces theory it will be possible to analyze the realization of conceptual tropes (the conceptual metaphor, the conceptual metonymy, the conceptual oxymoron, the conceptual metamorphosis) as emergent cognitive structures in the British poetry of the XIX–XXI centuries with the aim to reconstruct the poetic model of the world of the British romantic, modern and post-modern periods, it's linguistic and cognitive mechanisms.*

Key words: *emergent cognitive structures, mental spaces theory, conceptual tropes, conceptual schemas, mapping, linguistic procedures, cognitive process.*

Стаття надійшла до редакції 1.11.2018 р.